Семенюта І. Л.
викладач
Відокремлений структурний підрозділ «Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»
м. Боярка, Україна

Семенюта Р. С.
викладач
Відокремлений структурний підрозділ «Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»
м. Боярка, Україна

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ СТІЙКОСТІ

Аграрний сектор України є ключовою складовою економіки, що забезпечує продовольчу безпеку та вагомий внесок у ВВП країни. У 2024 році аграрний експорт України досяг 24,5 млрд доларів, що становить 59% від усього експорту країни – це другий історичний рекорд після 2021 року (27,7 млрд доларів). Загалом експортовано 78,3 млн тонн продукції.

Найбільшу частку займає соняшникова олія — 21% (6 млн тонн на 5,1 млрд доларів). На другому місці — кукурудза: 29,6 млн тонн на 5 млрд доларів (також 21%). Третє місце — пшениця: 20,6 млн тонн на 3,7 млрд доларів (15%). Також суттєвими є обсяги ріпаку (7%), сої (5%), макухи (4%), м’яса птиці (4%), ячменю та цукру (по 2%). М'ясо та продукти з птиці становили 4% ($958 млн), а ячмінь і цукор становили по 2% експорту - $557 млн і $418 млн відповідно [5.

Сільське господарство України демонструє високий рівень продуктивності, проте його подальший розвиток ускладнюється низкою чинників. Зокрема, йдеться про зниження родючості ґрунтів унаслідок нераціонального землекористування, втрату традиційних ринків збуту внаслідок геополітичних конфліктів, високі витрати на паливо, добрива та сировину, а також дефіцит кваліфікованих кадрів. У сучасних умовах особливої актуальності набувають виклики, пов’язані з воєнними діями, кліматичними змінами та зростанням собівартості аграрного виробництва. Ці обставини вимагають впровадження інноваційних стратегій, спрямованих на забезпечення

стійкості та підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств України.

Важливими напрямами інноваційного розвитку аграрних підприємств є цифровізації сільського господарства, розвиток біотехнологій та екологічних практик, використання відновлюваних джерел енергії та інноваційні підходи до організаційної структури агропідприємств.

Супутникові системи спостереження дозволяють аграріям здійснювати детальний моніторинг полів, визначати неоднорідності в розвитку культур та оптимізувати використання ресурсів. Зокрема, технології точного землеробства дозволяють чітко визначити необхідну кількість добрив, засобів захисту рослин та насіння для кожної ділянки поля, що зменшує витрати на матеріали.

ШІ аналізує великі обсяги даних про ґрунт, погодні умови та стан культур, що дозволяє прогнозувати врожайність та оптимізувати агротехнічні заходи. Поєднання ШІ та точного землеробства може знизити операційні витрати на вирощування культур. Зокрема, в США такі технології зменшили витрати на вирощування кукурудзи на 26%, сої та пшениці – на 31% .

Водночас, розвиток біотехнологій сприяє переходу на органічне землеробство, використанню біопрепаратів замість хімічних добрив та вирощуванню стійких до змін клімату сортів культур Згідно з даними дослідницької компанії Dunham-Trimmer, загальний світовий дохід на біоринку 2023 року перевищив $10 млрд, і очікується, що до 2030 року ця цифра зросте до $25 млрд. Мікробіологічними препаратами компанії обробляється понад 4 млн га орних земель України. І попит зростає. Для порівняння, на 2022 рік у BTU було 2107 партнерів, 2023 року кількість агропідприємств, які активно застосовують біопрепарати, збільшилась до 2948 [4].

Використання альтернативних джерел енергії, таких як біогазові установки, сонячні та вітрові електростанції, а також переробка органічних відходів у біопаливо, є ефективними методами зниження витрат на електроенергію. Застосування цих також підвищує екологічну стійкість агропідприємств, зменшуючи їхній вуглецевий слід та сприяючи сталому розвитку сільського господарства в Україні.

Інноваційні підходи до організаційної структури аграрного сектору спрямовані на підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Серед таких підходів виділяють:

– Вертикальна інтеграція – об'єднання різних етапів виробництва та збуту продукції в межах однієї компанії, що дозволяє зменшити витрати та підвищити контроль над якістю. Наприклад, компанія Kroger, великий американський ритейлер, інтегрувала виробництво молочних продуктів, включаючи управління молочними фермами та виробництво власних торгових марок молока, що дозволило їй знизити витрати та покращити якість продукції [3].

– Розвиток кооперативного руху серед малих фермерів. Кооперативи дозволяють малим фермерам об'єднувати ресурси для спільного використання обладнання, збуту продукції та виходу на нові ринки. В Україні кооператив "Файна поляна" є прикладом успішного об'єднання фермерів, яке в 2022 році

розпочало експорт замороженої малини до Чехії та Польщі, що стало можливим завдяки спільним зусиллям у стандартизації та сертифікації продукції [2].

– Використання краудфандингу та блокчейн-технологій для залучення інвестицій. Платформи на основі блокчейну забезпечують прозорість та безпеку транзакцій між фермерами та інвесторами. У Мексиці платформа EticHub використовує блокчейн для з'єднання дрібних фермерів із глобальними інвесторами, надаючи їм доступ до необхідного фінансування . Такий підхід дозволяє знизити витрати на посередників та підвищити довіру між сторонами [1].

Застосування цих інноваційних підходів сприяє підвищенню ефективності аграрного виробництва, розширенню ринків збуту та залученню додаткових інвестицій, що є ключовими факторами розвитку сучасного агробізнесу.

Ефективна реалізація інноваційних стратегій неможлива без відповідного фінансування. Основними джерелами є державні програми підтримки агровиробників, кредити та гранти міжнародних організацій, а також інвестиції приватного сектору та агрохолдингів.

У 2024 році уряд України передбачив низку програм для підтримки аграріїв: 796 млн грн було виділено для надання субсидій на 1 га оброблюваних сільськогосподарських земель на територіях, де завершилися бойові дії та тимчасова окупація. 205 млн грн спрямовано сільгоспвиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів; 2 млрд грн для компенсації витрат на розмінування сільськогосподарських земель, що є критично важливим для відновлення агровиробництва на деокупованих територіях.

Міжнародні організації, приватний сектор та агрохолдинги також активно інвестують в інноваційні технології. Зокрема, компанії вкладають кошти в розвиток точного землеробства, біотехнологій та цифрових платформ для управління агробізнесом. Це свідчить про зростання інтересу до впровадження інноваційних технологій у галузі та розуміння їхньої важливості для підвищення конкурентоспроможності.

Інноваційний розвиток аграрних підприємств України є необхідною умовою для підвищення їхньої конкурентоспроможності в сучасних умовах. Впровадження цифрових технологій, біотехнологій, зеленої енергетики та ефективних організаційних структур сприятиме зростанню продуктивності, покращенню екологічної ситуації та забезпеченню сталого розвитку аграрного сектору. Залучення фінансування та державна підтримка відіграють ключову роль у забезпеченні реалізації цих стратегій.

Список використаних джерел:

1. A crowdlending platform to finance small-scale farmers in Mexico: The case of EticHub. *RFILC*. URL: https://www.rfilc.org/a-crowdlending-platform-to-finance-smallscale-farmers-in/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 03.04.2025).

2. Cooperatives lead Ukraine’s agricultural resilience amid war. FreshPlaza. URL: https://www.freshplaza.com/asia/article/9669076/cooperatives-lead-ukraine-s-agricultural-resilience-amid-war/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 03.04.2025).

3. Vertical Integration and Different Forms of Agribusiness. *DTN*. *Category: Agriculture*. URL: https://www.dtn.com/vertical-integration-and-different-forms-of-agribusiness/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 04.04.2025).

4. Болоховська А. Біотехнології в агро. Як розвивається ринок біопрепаратів у світі та Україні?. *AgroPortal*. 24.04.2024. URL: https://agroportal.ua/blogs/biotehnologiji-v-agro-yak-rozvivayetsya-rinok-biopreparativ-u-sviti-ta-ukrajini-2?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 03.04.2025).

5. У 2024 році аграрна продукція склала 59% в загальному експорті, - Комітет з питань аграрної та земельної політики. *Верховна Рада України*. *КОМІТЕТ з питань аграрної та земельної політики*. 06.01.2025. URL: https://komagropolit.rada.gov.ua/news/main_news/75828.html (дата звернення: 01.04.2025).

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ ТА МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

МАРКЕТИНГ ТА ЛОГІСТИКА В АГРОБІЗНЕСІ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

присвяченої 127-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України

10-11 квітня 2025 року

м. Київ

УДК 658.5/.8:631.1
ББК 65.4
М 25

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг та логістика в агробізнесі», присвяченої 127-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України, яка відбулась на кафедрі маркетингу та міжнародної торгівлі факультету аграрного менеджменту 10-11 квітня 2025 року, м. Київ, Україна.

Редакційна колегія:

Бондаренко В. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі НУБіП України;
Ромат Є. В., д. держ. упр., професор, професор кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Голова Спілки рекламістів України;
Соколюк К. Ю., кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»;
Рябчик А.В. кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі НУБіП України.

Маркетинг та логістика в агробізнесі: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. За ред. Бондаренка В.М. та Рябчик А.В. Київ: Вид-во НУБіП України. 2025. 173 с.

За зміст наукових праць, достовірність наведених фактів і статистичних матеріалів, прізвищ та цитат, оформлення відповідальність несуть автори

ISBN 978-617-8368-22-7

Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2025
© Кафедра маркетингу та міжнародної торгівлі, 2025